

Jak přišli „Josefové“ do Žamberka

16. ledna 1945 byli v osadě Polsko u Žamberka zatčeni gestapem členové paraskupiny Barium Josef Šandera („Velký Josef“) a Josef Žižka („Malý Josef“). Parašutisté byli vysazeni v dubnu 1944 u Vysoké nad Labem u Hradce Králové. V krátké době vytvořili rozvětvenou odbojovou organizaci ve východních Čechách. Po prozrazení v Hradci Králové v říjnu 1944 se dostali přes Rychnovsko do Žamberka. Jak? František Markalous, vedoucí vojenské složky odboje v Žamberku, událost popisuje ve svém deníku takto:

„Náhodou jen podařil se útěk obsluze tajné vysílačky, která nakvap se přemisťuje do hájovny v Tutlečkách u Rychnova. Ale i sem bylo gestapo přivedeno po stopě a 6. října v 16 hodin odpoledne přichází telefonický dotaz por. Hýbla (Lánského): mohli bychom Vám dnes večer v 8 hodin přivést „králikárnu?“

Vím, jak naléhavě čeká por. Hýbl na mou odpověď, co by znamenalo říci ne a proto moje odpověď zní ihned ano. Rychle určíme ještě hodinu a místo ku převzetí a nyní teprve, když je sluchátko již zavěšeno uvažuji, jak věc dále zařídit. Informuji zběžně Otta Pospíšila, který po celou dobu naší spolupráce byl jediný, jehož jsem o svých počínech informoval a již sedám na kolo a jedu k Žabkovi. Tam krátké vysvětlení a již oba

manželé dávají souhlas k převzetí prchajících. Smluvili jsme se s Žabkou ohledně večera, kde a jak budeme čekat, jak mu uprchlíky odevzdám a jak třeba si počínat, aby nebylo nic nápadného.

Když na radnici bije 20. hodina, čekáme již oba v nastalé tmě, já na chodníku na náměstí, on u železného mostu. 20,15 – 20,30 hodin – auto nepřijíždí. Běžím ulicí Pod radnicí ke mlýnu, k Žabkovi, posílám jej na náměstí a rychle se vracím, abych nepromeškal příjezd auta.

Toho večera jsem s paní pozván ke známým. Poslal jsem paní, které jsem oznámil, že mám ještě něco nutného zařídit a že přijdu o něco později.

Bije 20,45 – 21,00 hodin. Začíná se mě vzmáhat neklid. Stalo se snad něco na cestě? Byli snad ještě v poslední chvíli dopadeni? Desítky dohadů letí hlavou. 21,15. Stále nic. Před chvílí sice zazářily reflektory auta v Kostelní ulici, ale auto zahnilo do Nádražní ulice.

Mluvím se Žabkou. Jsme sami, všude hluboké ticho, po rachotu motoru ani zdání.

21,30. Již půl druhé hodiny od stanovené doby a stále nic. A tu přece jen. Vzdálený hukot motoru, ostré světlo reflektoru vpadá do náměstí. Běžím na své sta-

noviště. Žabka zůstává pod skupinou lip. Nákladní auto. Stáčí kolem sochy k radnici. Zastavuji je. Krátký dohovor – poznávám Hýblův hlas a vzápětí již seskakuje z auta, za ním kdosi další podává kolo a skříňku a seskakuje. Stručné představení. V tom otevírají se vrata u „Milenky“ – vychází noční hlídka a míří přímo k vozu. Jdu naproti a uklidňuji je, že jde pouze o malý dohovor a hlídka odchází.

Odevzdávám sám „Josefa“ Žabkovi a již spolu odcházejí z náměstí. Pak krátká rozmluva s Hýblem o situaci a již opět nasedá, auto odjíždí – a já jdu v 21,45 hodin na schůzku ke známým.

Tak přišel 6. října „Velký Josef“ (Josef Šandera) s vysílačkou do Žamberka.

Jako zodpovědný velitel nařizuji špkt. Šanderovi co největší opatrnost ve vysílání. Vysílačka necht' odešle nejnutnější zprávu a necht' hlásí, že poslouchat může, ale vysílání že je z důvodu možného a pravděpodobného odposlouchávání Němci znemožněno.

Po třech či čtyřech dnech dostavil se druhý člen obsluhy „Malý Josef“ – pravým jménem Josef Žižka. Seznamujeme se navzájem a po všechny další dny a týdny udržujeme s oběma stálý styk.”

*Pavel Svědihro
Kulturní zpravodaj Žamberka č. 1 / 1991*